

Ensihoidon valtakunnallinen
infektioturvallisuustyöryhmä

Käsihygienian toteuttaminen ensihoidon toimintaympäristössä

Suosituksen tavoitteena on saada ensihoidon toimintaympäristöön yhtenäiset toimintamallit, jotka mahdollistavat käsihygienian toteuttamisen ensihoidon toimintaympäristössä. Tämä mahdollistaa käsihygienian osalta turvallisen työskentely-ympäristön infektioiden torjunnan näkökulmasta. Vertaispalaute parantaa käsihygienian toteutumista: työpari muistuttaa käsihuuhteesta matalalla kynnyksellä, muistuttamista ei tulkita kritiikiksi ja kumpi tahansa voi keskeyttää työvaiheen käsihygienian vuoksi.

Käsitteet ja ohjaava lainsäädäntö

Ensihoitoyksikön työskentelyalueet määritellään tässä suosituksessa seuraavasti:

- Ohjaamo = puhdas alue
- Hoitotila = potilasalue

Suosituksen taustalla oleva lainsäädäntö:

- Potilaan oikeus laadultaan hyvään hoitoon (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 3§)
- Hoitavan henkilön oikeus tehdä työtään turvallisesti (Työturvallisuuslaki 8§)
- Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta (Tartuntatautilaki 17§)

Teoriapohjana suositukselle toimivat tavanomaiset varotoimet

- ei ranne-/älykelloa, sormuksia eikä käsikoruja
- lyhyet kynnet, ei rakenne- tai geelikynsiä, ei kynsilakkaa
- käsien ihon kunnosta huolehtiminen: käsien ihorikot hoidetaan kuntoon, tarvittaessa yhteys työterveyshuoltoon
- käsien tulee olla desinfioitavissa kyynärpäistä sormenpäihin.

Käsien desinfektio käsihuhuhteella

- ennen ja jälkeen potilaskosketusta tai aseptista toimenpidettä
- ennen suojakäsineiden tai muiden suojainten pukemista ja riisumisen jälkeen
- potilaan lähiympäristön koskettamisen jälkeen

Käsien pesu vedellä ja saippualla

- käsien pesu töihin tullessa ja töistä lähtiessä, ennen ruokailua sekä wc-käynnin jälkeen
- kun kädet ovat näkyvästi likaiset tai tuntuvat likaisilta
- Gastroenteriittipotilaiden hoidossa, heidän hoitoympäristönsä tai infektioeritteiden koskettelun jälkeen (huom. jo epäiltäessä ennen diagnoosin varmistumista).
- kun epäily loiseläinkontaktista, esim. syyhy, luteet

Työryhmä suosittaa ensihoidon käsihygienian toteutumisen seurantaan seuraavia laatumittareita:

- käsihuhuhteen kulutuksen seuranta
- suojakäsineiden kulutuksen seuranta
- käsihygieniahavainnointi

KOHDE	TOIMINTAMALLI	HUOMIOT
Ranne-/älykello, sormukset, käsikorut ja -rannekkeet, rakenne- ja geelikynnet, kynsilakka	ei sallittu	<p>kellojen ja muiden rannekkeiden sijoittelu muualla kuin ranteeseen</p> <p>kellon sijainti, esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> o defibrillaattori o kannettava kirjauslaite o vyöllä tai muualla työvaatetuksessa <p>työvaatteen pitkät hihat kääritään mahdollisuuksien mukaan</p>
Käsihuuhteen käyttö ja sijainti	<p>käsihuuhdepysähdys</p> <ul style="list-style-type: none"> o ensihoitoyksikön ohjaamon etuvissa o hoitotilassa sivuoven läheisyydessä o takaovien läheisyydessä <p>hoitovälinerepussa/ defibrillaattorin yhteydessä</p> <p>ensihoitajalla henkilökohtainen käsihuuhdepullo</p> <p>ensihoidon asema- ja sosiaalituloissa käsihuuhteet kaikkien ovien välittömässä läheisyydessä sekä käsienpesupaikoilla</p>	<p>=käsihuuhteen käyttö ovista kuljettaessa</p> <p>hoitotilan etuosassa olevan hoitajan saatavilla</p> <p>käsihuuhteet omissa telineissään</p> <p>mahdollistaa käsihuuhteen käytön kohteessa ja kaikissa käyttöä edellyttävissä tilanteissa</p>
Tehdaspuhtaat suojakäsineet	<p>käsitellessä verta, eritteitä, haavoja, ihorikkoja, limakalvoja tai kontaminoituneita alueita tai välineitä, sekä</p>	<p>suojakäsineissä mikroreikiä, käsihuuhteen käyttö ennen ja jälkeen suojakäsineitä</p>

	<p>gastroenteriittipotilaan hoidossa</p> <p>käsiteltäessä puhdistus- ja pintadesinfektioaineita</p> <p>asettaessa potilaalle vierasesineitä (mm. verisuoni- ja virtsakatetrit, intubaatioputki). Vierasesineitä käsiteltäessä riittää käsihuuhteen käyttö ennen ja jälkeen</p> <p>kontaminoitujen suojakäsineiden poisto/ vaihto, kun siirrytään työvaiheesta toiseen ja likaisesta puhtaampaan. Käsien desinfiointi suojakäsineiden poiston/vaihdon yhteydessä</p> <p>suojakäsineille telineet ambulansseissa</p>	<p>suojaavat orgaaniselta liialta, kemikaaleilta, eritteiltä, mikrokuiduilta</p> <p>hoitotarvikkeiden käsittely desinfioiduin käsin</p> <p>esim. verisuonikanyylin käsittely ja lääkitseminen verisuonikanyylin kautta on aseptinen toimenpide, joka tehdään puhtain desinfioiduin käsin.</p> <p>ennakointi hoitotarvikkeiden esille ottamisessa ja sijoittelussa, työparin avustaminen</p>
Likaisten käsien peseminen kohteessa	vesisaippuapesu, mikäli mahdollista	ambulanssin kaapistossa vesi- ja nestesaippuapakkaus

Muokattavan Word version saat tarvittaessa pyytämällä: [terhi.virtanen\(at\)hyvil.fi](mailto:terhi.virtanen(at)hyvil.fi)

Tutustu valtakunnallisen ensihoidon yhteistyöverkoston toimintaan:
www.pelastuslaitokset.fi/yhteisty/ensihoido/